

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_A_PD_2.SADA_35

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-PD-2.sada-č.35

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: květen 2012

Název DUM: Jan Amos Komenský

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: Jan Amos Komenský, Morava, Fulnek, Lešno, jednota bratrská, Amsterdam, vzdělávání

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se se životem a dílem „učitele národů“, Janem Amosem Komenským. Zdůrazněny jsou jeho moderní myšlenky a zásady uplatňované ve vzdělávání. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

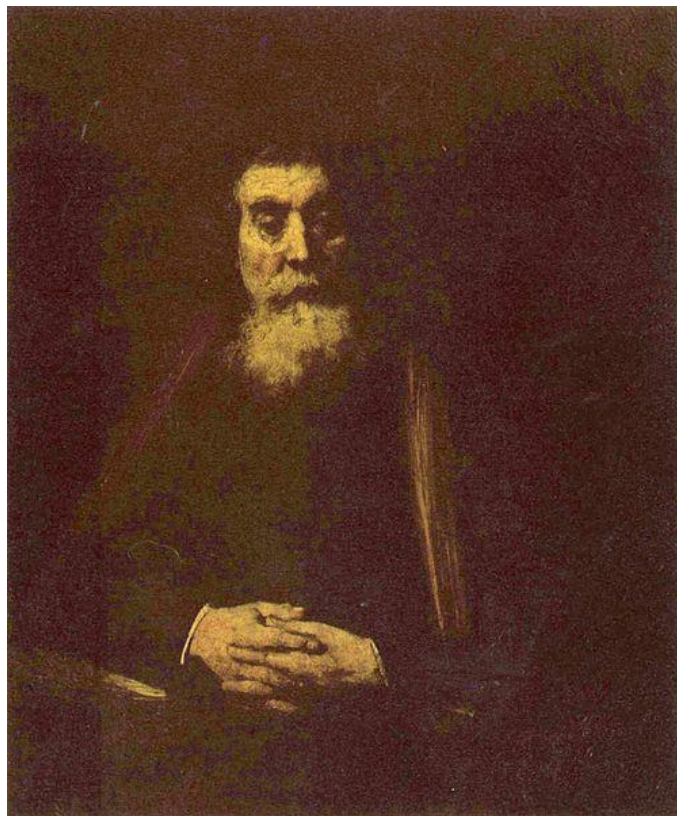
Jan Amos Komenský

Učitel národů

- ❖ 28. března 1592, jihovýchodní Morava – 15. listopadu 1670, Amsterdam
- ❖ místo narození není známo (Uherský Brod, Nivnice, Komňa)
- ❖ za svou vlast považoval Moravu
- ❖ od roku 1608 studoval v Přerově, v roce 1611 odešel na vysokou školu do Herbornu a univerzitu do Heidelbergu v Německu
- ❖ roku 1614 se vrátil přes Prahu do Přerova
- ❖ v roce 1616 odešel do Fulneku, působil jako rektor a kazatel Jednoty bratrské, poznal zde svou první ženu

- ❖ po porážce stavovského povstání opustil Fulnek (1621)
- ❖ musel se skrývat, protože odmítal konvertovat ke katolictví
- ❖ roku 1622 mu na mor zemřela žena a jeho dvě děti
- ❖ v roce 1624 začal působit v Brandýse nad Orlicí, kde poznal svou druhou ženu
- ❖ v roce 1628 odešel do polského Lešna, které se stalo centrem bratrské víry, zde vznikla většina jeho děl
- ❖ roku 1641 vyhověl pozvání anglického parlamentu
- ❖ roku 1642 přes Amsterdam odešel do Švédska (vedl reformu tamního školství a napsal pro ni učebnice)
- ❖ roku 1648 se vrátil do Lešna, 1649 se oženil potřetí
- ❖ uzavřením vestfálského míru a skončila třicetiletá válka = naděje českých exulantů na návrat do vlasti skončily

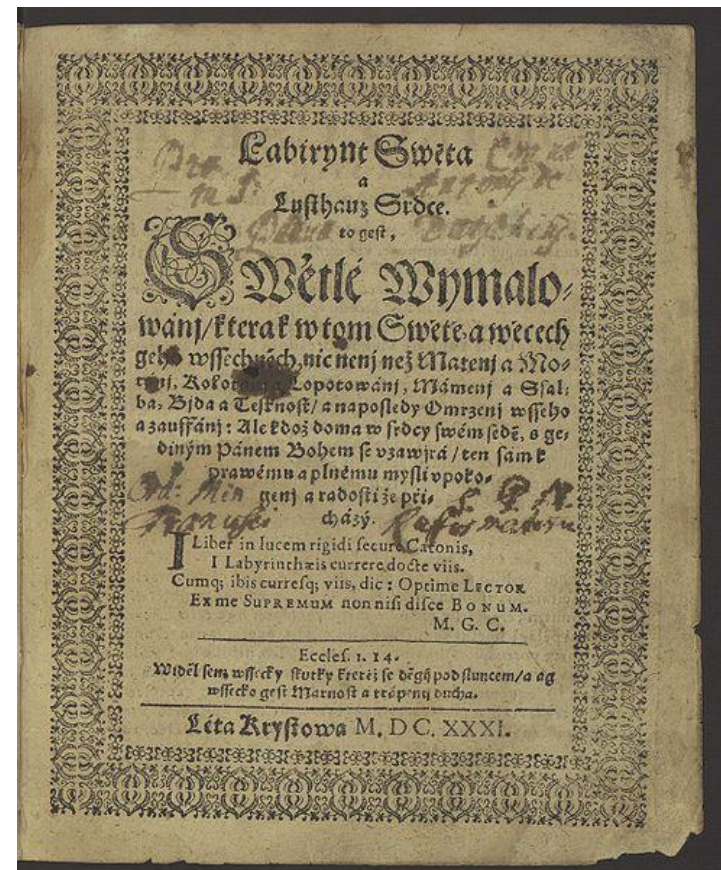

*Rembrandtův obraz Starý muž,
zřejmě zobrazující Jana Amose
Komenského*

- ❖ roku 1651 odjel do Uher, aby organizoval reformu školství
- ❖ v letech 1654–1656 opět pobýval v Lešně, při požáru přišel téměř o všechnen majetek i cenné rukopisy
- ❖ v roce 1656 uchýlil do Amsterdamu, kde strávil konec svého života (společníkem mu byl například Rembrandt van Rijn)
- ❖ v Amsterdamu byla vydána polovina z jeho celého díla
- ❖ zemřel po dlouhodobých zdravotních problémech 15. listopadu 1670
- ❖ pohřben byl v kostelíku v Naardenu

Dílo:

- ❖ kladl důraz na význam kázně, odmítal tělesné tresty za neznalost, ale za porušení kázně je v určitých případech připouštěl
- ❖ definoval pojem školní rok, školní prázdniny a školní týden
- ❖ ve třídách by měli být žáci stejného věku a stejné úrovně znalostí, pokud je ve třídě větší počet žáků, doporučuje pro učitele pomocníka (ve třídách bývalo 80 až 100 žáků)
- ❖ každá třída by měla mít svou místnost pro výuku
- ❖ každý rok by měla mít učebnice, učitelé by měli mít poznámky, jak s učebnicí pracovat

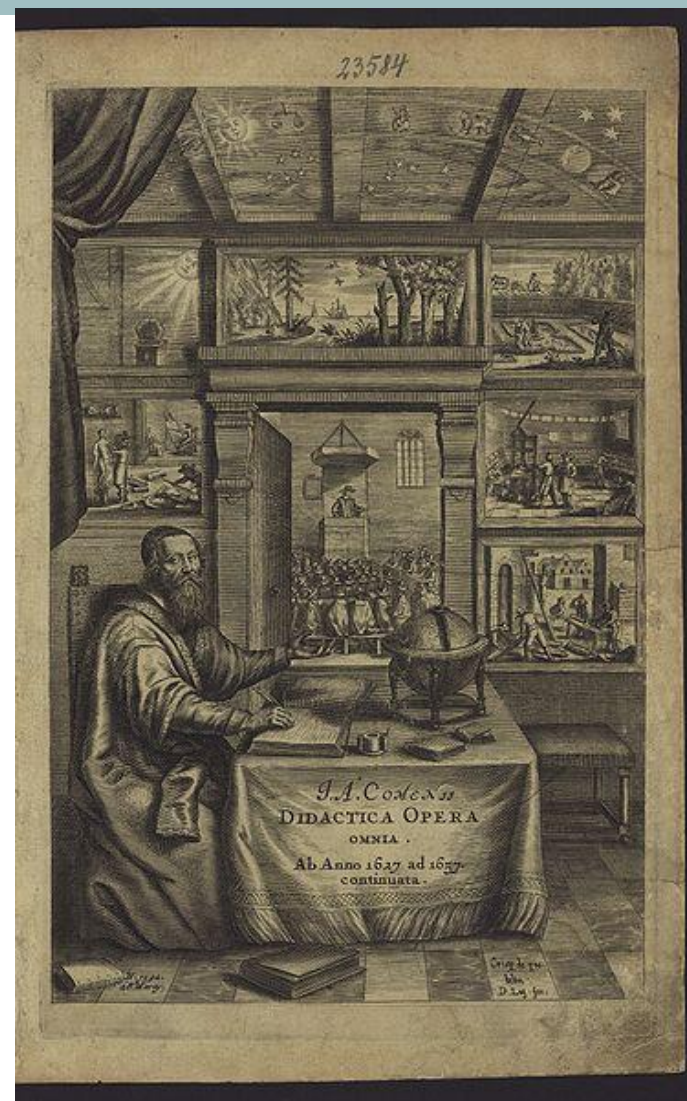
Titulní strana prvního vydání knihy Labyrint Swěta a Lusthauz Srdce, která vyšla pravděpodobně v saské Pirně roku 1631

- ❖ výchovu rozdělil do čtyř stupňů:
 - do 6 let mateřská škola,
 - do 12 let povinná školní docházka,
 - do 18 let latinské školy, gymnázia,
 - poté university

- ❖ po ukončení vzdělávání by měl člověk cestovat
- ❖ zdůrazňoval ale, že vzdělávání nikdy nekončí, že je neustálé
- ❖ bojoval proti mechanickému učení, tvrdil, že vzdělání má být zdarma
- ❖ rodiče a učitel mají být vhodným příkladem pro dítě a vést jej ke správné životosprávě
- ❖ doporučuje vhodnou stravu, střídání práce s odpočinkem, dostatek spánku (8 hodin) a péči o hygienu těla

Zásady při vyučování:

- ❖ zásada názornosti – přímá žákova zkušenost
- ❖ zásada systematičnosti a soustavnosti – učivo by na sebe mělo navazovat, nejen v jednotlivých předmětech, ale i mezi nimi. Je třeba zajistit soustavný vzdělávací režim
- ❖ zásada aktivity – žáci by měli své poznatky získávat vlastní zkušeností, využívat je v praxi
- ❖ zásada trvalosti – je třeba soustavně učivo opakovat
- ❖ zásada přiměřenosti – učitel by měl vycházet z věkových a individuálních schopností dětí

Mědirytinový předtitul sebraných didaktických spisů J. A. Komenského vydaných v Amsterdamu roku 1657

Otázky a úkoly:

1. Kde se Komenský narodil a získal vzdělání?
2. Kde po studiích působil, jakého byl vyznání?
3. Proč musel opustit vlast, kde pobýval?
4. Které novinky prosazoval ve vzdělávání?
5. Jak rozdělil výchovy podle stupňů?
6. Kdy podle něj končí vzdělávání?
7. Vyber si jednu ze zásad a vysvětli ji.

Použitá literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky:

Komenský. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Johan_amos_comenius_1592-1671.jpg

Komenský 2. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2012-03-29]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rembrandt_Harmensz._van_Rijn_112.jpg

Labyrint. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Labyrint_sv%C4%9Bta.jpg

Didaktika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Opera_didactica.jpg